

Nepodcenit to, nevykašlat se na to a jít do toho naplno.

Jiří Ondra se věnuje divadlu pro dospělé i pro děti a mládež. Vystudoval režii na KALD DAMU, spolupracoval s více jak desítkou divadel a napočítali byste u něj ke stovce inscenací. Je pedagogem na VOŠH a spolupracuje s Českým rozhlasem.

Představ si, že děláme zběžný medailonek. Vzpomeň si na to, co tě formovalo?

Hodně mě ovlivnilo samotné studium a to, že jsme byli v ateliéru Miroslava Krobota. Z toho čerpám dodnes. On nás neučil způsobem, že by říkal, co máme dělat. Vzal jsem si to k srdci a přijde mi to jako inspirativní způsob, jak lidem nevysvětlovat jak a co, ale vést je k tomu, aby byli samostatní a dokázali si poradit. Inspirovat je a dávat jim okolnosti a možnosti. Po škole jsme udělali – což mi přijde jako důležitý moment v mé práci – Due fratelli (Dva bratři) italského autora Fausta Paravidina v Divadle Na zábradlí v Eliadově knihovně. Byla to inscenace, která byla součástí Letí, které tehdy vznikalo z absolventů našeho ročníku, a to bylo formující. Ten soubor lidí se sice rozpadl, ale Letí fungovalo dál, už jako produkční jednotka, kde se střídají tvůrci. V DISKU jsme tehdy udělali spoustu věcí navíc, například čtení současných ruských her, kde se mj. formovala Olja Muchina a název pro Divadlo Letí.

Pak jsem nějakou dobu divadlo nedělal, protože mě to nebralo a chtěl jsem zkusit něco jiného. Což byla tehdy dramaterapie. Pak jsem se vrátil k divadlu pro děti. Začal jsem spolupracovat s dětskými divadly až mě to hodilo do Divadla rozmanitostí v Mostě, kde mě oslovil tehdejší umělecký šéf Tomáš Alferi. Naše klíčová inscenace byla hra Mikea Kennyho Pozor děti, přijela k nám pouť! U ní jsme si řekli, že takhle to chceme dělat, což současně vedlo k tomu, že jsme tam začínali končit kvůli těžké kontroverzi s tehdejším ředitelem. Potom jsem se spojil s Divadlem D21, kde vzpomínám na inscenaci Bakchantky, kterou jsme dělali s Lucií Ferenzovou a byla to divočina. A pak jsem spojil život s A studiem Rubín, kde highlights budu hledat těžko. Protože Rubín je prostě srdcovka.

A ten exkurz do dramaterapie?

Náhoda. Jsem člověk, co moc nevymýšlí dopředu a nechává se ovlivňovat tím, co se stane. Kamarádka v dětském diagnostickém ústavu v Dobřichovicích mě požádala, jestli bych nezkusil nějakou dramaterapii nebo arteterapii. No, a v té době jsem našel schopnost komunikovat s teenagerama, ještě navíc s problematickými projevy chování. Což mě zaskočilo, že je možné, abych něco takového dělal a bavilo mě to. Zůstal jsem u toho téměř deset let. Měli jsme dokonce – na žádost dětí, z vedlejšího dětského domova Lety – soubor Pasažéři a spolupracovali jsme ještě s kamarádkou psychologkou Terezou Korintovou. Odehráli jsme tři inscenace. Byla to najednou nějaká nová a další dimenze, která mě bavila. Musel jsem to přestat dělat jenom proto, že jsem nebyl schopen slíbit časovou pravidelnost. Jinak bych to dělal pořád, protože mě to strašně baví.

Co tě na umělecko-pedagogických disciplínách zajímá nejvíc?

Je to ten souběh všeho a taky to dělám kvůli sobě. Přijde mi to důležité i v rámci psychohygieny, že člověk nezabředne v jedné disciplíně a krásně se to dá prolínat. Pořád je to práce s kolektivem. A další důvod, proč třeba učím a dělám jsem v tom ústavu a proč mám i skupinu ve Vzletu je, že mě to baví pro ta setkání. S těmi lidmi třeba i o dvě generace mladšími. Doporučil bych to každému. Je to jedna

z věcí, jak se nezačít brát příliš vážně, neopakovat se v tvorbě a nezcepenět. Takže vlastně doufám, že je to vzájemně obohacující.

Našel jsi za tu dobu nějaké své vnitřní téma?

Mám pocit, že je to nějaká rovnováha mezi křehkostí a krutostí vztahů. Zdá se mi, že mi to vřdycky sklouzne ke krutý grotesce. Je to tenká hranice mezi smrtí a srandou. A prolíná se to. V každé mé inscenaci je téma smrti a temnoty, protkaný nějakým šklebem. Možná je to obrana, aby to celé nebylo moc vážný, ačkoliv to vážný je.

Porotcoval jsi na Divadelním Pikniku a nyní i na Fimfáru. Jak vnímáš svět amatérského divadla? Tvůj pohled je stále ještě nezatížený a má odstup.

Je to pro mě pořád novinka a mám tu sice už nějaké kamarády a vztahy, ale hrozně nerad bych do toho zabředl, abych si neztratil odstup ne od těch lidí, ale od těch inscenací. Ale já obecně si občas dělám nepřátele tím, že se neumím tvářit, když mi něco vadí nebo se mi nelíbí. Já jsem vlastně z každého divadla odešel, protože lidi už nechťeli poslouchat moje připomínky, už to brali jako folklór. To, že říkám, co mi vadí. A když jsi někde dlouho, tak se lidi obrní a pak je nejlepší odejít. Už to není konstruktivní a plácání se po zádech je v tomhle prostředí k ničemu. No, a zároveň mě to amatérské divadlo baví v tom, že když se objeví nějaká perla, což se mi už stalo, tak mi to přijde mnohem zajímavější než v profesionálním divadle. A taky mám sen: dělat s amatéry. Já po tom toužím a chtěl bych si to zkusit. Bez těch profesionálních a profesionálních ambic, s úplně jiným nastavením pro tu věc.

Co myslíš, že je v divadle pro mládež nejdůležitější? Začíná to až textem a zvoleným publikem nebo už v umělecko-pedagogickém mindsetu, jak s látkou pracovat?

Řekl jsi to přesně. Já myslím, že tady pořád panuje obava a strach z toho, jak to přijmou děti. Ale v dnešní době už děti přijmou leccos. A proto je velká zodpovědnost nás dospělých v tom, co jim nabídneme. A v tom přístupu, že je nebudeme podceňovat a budeme je brát jako rovnocenný partnery. Tvůrci mají malou odvahu sahat po současných textech a v těch amatérských souborech hrajících pro děti a mládež se to projevuje ještě víc.

Čelíme multimediálnímu a hernímu platformám, dost možná si v sobě ještě někteří nesou traumátka ze špatné návštěvy divadla v dětství... Jak dneska nalákat?

Myslím, že v té profesionální sféře se to už hodně zlepšilo. Fungují lektorské sbory ve spojení s divadly nebo školami. Buduje se komunikace a někdo se tomu profesně věnuje, což v amatérském prostředí není úplně možné. A nic jiného než inspirovat a neustále oslovovat nám nezbývá. Což je například teď ten žánr 0+. To je hrozně chytrý, protože si vychováváš diváka od nuly. Sice je to ztrátový, ale ta možnost formovat něčím, co je inspirující a nešíšlá to, tak ta je zcela klíčová.

Už v roce 1993 napsala Alena Urbanová Mýtus divadla pro děti. A zhruba někdy v roce 2013 začínáme proaktivně prolamovat náročnější problematiku a sahat po ostřejších tématech. Za humny už dávno hrají o všem a pro věk 12+ a my se stále ještě bojíme hrát o smrti. Dnes už jsme zahraniční náskok dohnali, ale přesto tu pořád nějaká pomyslná brzda ještě pracuje. Vnímáš za tu dobu nějaký posun?

V profesionálním divadle posun vidím, sice pomalejšími kroky, než by bylo záhodno – což je totálně tou nepodporou dramatiky, je to takový na náhodou, kdo má a nemá svého autora/dramaturga – ale přesto se to posouvá a je to na dobré cestě. A nevím, co by vlastně pomohlo v tom amatérském světě. Možná zařadit více inspirativních představení, více propojit sféry, větší škály textů a inspirovat tvůrce k hledání té literatury, která tu nějak je.

Což souvisí – jak se dohánělo v profi sféře, tak teď to doháníme tady. Když jsem své inscenace sázel na 13+, tak na mě pár lidí koukalo, ať si ty mordy zase schovám...

Na mě tak zase koukali v Ostravě, kde jsem dělal o Incelech (inscenace Pley Boyz) a taky problém. A teď přišli patnáctiletí učni a výborný odezvy. Když se jich na diskuzi ptali, pro koho si myslí, že to je, tak řekli 12+. A to ti řeknou přímo ty děti. Takže ano, pořád tu máme předsudky a v té amatérské scéně obzvlášť. Taky si všimni, většina inscenací je iluzivních, hlavně velké a barevné, což nemusí být zákonitě blbě, ale jakmile to nemá téma, které osloví děti, tak oni to za týden zapomenou a je to k ničemu.

Kdybys měl dát radu, kterou se při vzniku inscenace pro mladé řídit...

Mám úplně jednoduchou a ta se řídí i tím, jak k tomu chci přistupovat já. A to je být racionální. Východisko je stejné: nepodcenit to, nevykašlat se na to a jít do toho naplno. Nemyslet si, že divadlo pro děti je něco málo. Ať už je to v prostředcích nebo v tématech.

Myslíš, že by pomohlo mít pedagogicko-dramaturgické semináře na téma současných textů, výběrů látek, práce s cílovou skupinou a podobně?

Stoprocentně. A myslím, že i v amatérských věcech mají lidi zájem hledat. Jenom třeba neví, kde a nemá jim to kdo poradit. Zároveň si myslím, že se kolem amatérského divadla pohybuje tolik lidí, jako jsi třeba i ty nebo Luděk Horký, kteří by také mohli přispět do té osvěty v tomto směru a nemusí to být jenom lidé, kteří se tomu věnují profesně.

Co bys popřál budoucímu Fimfárování?

Více odvahy ve výběru. Více pestrosti. Více odvahy souborům. Ať to v tom Krumlově vyjde, protože je to krásný město a rozhodně to sem patří. A pozvat víc inspirativních inscenací, jako se to stalo v ukázkovém případě Divadla MáMe, kde přesně vidíš, že nemusíš vymýšlet nic složitějšího a stejně uděláš silnou inscenaci.

Lukáš Křížek

Koloběh života Sluncomrak.

Rozhovor s autorkou a režisérkou Vendulou Melíškovou

Divadlo Máj se věnuje textům pro dospělé i pro děti. Jako zdejší autorka a režisérka máš na kontě již pět inscenací a nyní i čerstvě Sluncomrak. Kde-pak se vzal námět?

Původní impuls byla Magdalena Mikešová, která se ptala, jestli udělám další pohádku a já že jako o něčem možná přemýšlím. Ačkoliv je to nakonec spíš pohádkový příběh. Ale pořád jsem to odkládala a pak byl covid. Takže jsem trávila dost času v Jizerských horách a tam chodila po loukách a zpívala si. Měla jsem takovou diskotéku v hlavě, a tak jsem si ty písničky začala přetextovávat a pak mě to napadlo. A pak už to bylo jenom potřeba napsat, což trvalo nějakou dobu. Následně jsem se seznámila s Davidem Skrbkem (současný manžel, pozn. red.) a začala o tom s ním mluvit. A jeho to hrozně zaujalo. Mezitím jsem se poznala blíže s Irenkou Červenkovou, jejíž energii jsem chtěla využít. A zbytek je nyní namixovanej z Májovců, herců-hudebníků zdejších i zaskakujících a z DS Jiří Poděbrady.

Cílová skupina je 3+. Jaké postupy jste zvolili, abyste takto (nejen na pozornost) náročné publikum zaujali?

Já doufám, že vizuální. Potom věkově přiměřená interakce s dětmi a spoléhala jsem na odlehčené pasáže, v rámci písniček, které ale současně posouvají děj a rozvíjejí motivace.

Ty jsi naznačila, že to není pohádka, ale pohádko-

vý příběh. Z oblasti žánrových nálepek se rozděluje pohádka a pohádkové drama; jak vnímáš pohádkový příběh?

Nemáme kouzla a nemáme dobro versus zlo. A to by v každé dobré pohádce mělo být. Ono, když se na to koukáš, tak to není pohádka a je to všem jasný. Je to trochu fantasy a ten Sluncomrak je metafora Boha a něčeho, co ovlivňuje všechny bytosti. Ať už rostlinného nebo živočišného původu a každému z nich něco dává.

Zřejmě na to narážíš, ale má tedy tahle drobníčka nějaké poselství?

Původně se to mělo jmenovat Koloběh života. Což mi vymluvila Petra Richter Kohutová, že na to nikdo nebude chodit. A tak vznikl Sluncomrak. A v tom je ta odpověď. Poselství je, aby si děti i dospělí uvědomili, že koloběh někde začíná, někde končí a možná někde zase bude pokračovat.

Hudební složku tvoří živě hrané cover verze. Směska od Mozarta až po Spirituál kvintet. To se stane jak?

To je ta moje diskotéka v hlavě! A vlastně je to primárně pro atmosféru a máme to přetextovaný, takže je to taková aluze pro dospělé a dětem to posouvá děj.

Součástí inscenace je krátká přírodní dílnička. V čem to spočívá?

Děti dostanou rozložitelný květináček, zeminu

a bobulky, takže si to doma zalijí a něco jim vyrostě. A začne tak koloběh života. Je to místo vošahávání loutek. (smích)

Chystáte v tomto či obdobném složení něco nového?

V rámci tohoto týmu momentálně ne, ale druhá část Máje už připravuje jinou autorskou věc, která bude také pro děti. Cílovka bude 4–5 let.

A ty teda zase čekáš, až se někdo zeptá, jestli už píšeš a budeš zase režisrovat?

Ne, ne. (smích) Čekám, až přijde nějaká inspirace.

Lukáš Křížek

Dětské reflexe

(4 děti, 6–9 let)

Děti měly nejprve namalovat první věc, která je k inscenaci napadne. Objevila se květina, slunce, mrak a zcela konkrétně: kakačící tele a tele, co umí měnit oči. Oči dostaly také pochvalu. Dále se od různých aktivit přešlo až k dílčím momentům a nejasnostem.

Útržky z dětských dojmologií: proč má kráva fialový průjem? / Průjem rozhodně není sprosté slovo. / Co je hypotéza na laktózu? / Dále se prý nedal rozlišit druh ptáků a proč teda byly ségry, když mají jinou barvu. Navíc jsou pro ně ptáci negativní postavy, pořád něco berou telátku. / Co je to za květinu? (Z většiny diskuzí povětšinou vyplývá, že děti potřebují striktní konkrétnost a rozlišitelnost viděného, aby si to mohly s něčím spojit.) / Nerostou bobule jenom na keři? Vzniká problematika: bobule versus semínko. Čili možná nejde o koloběh, ale spíše o jakýsi „poloběh“. / Včelka byla vyděračná a s jediným motivem: opylvat.

Alternativní názvy inscenace: Kytčí romantika / Jak kytka roste / Pyšné květiny. S věkovým určením se děti ve skupině též lišily a návrhy byly: 1–6 let, 3–5 let, 2–10 let a 4–49 let.

Lukáš Křížek

Z diskuse o představení

Porota chtěla nejprve slyšet reflexe dětí, protože se hodně dohadovala ohledně onoho koloběhu přírody / života. Současně proběhlo mrzení, že neexistuje reflexe od dětí, které by takový koloběh neznaly a zdali by to vůbec pochopily. Porota pochybuje, neboť sama šla detektivní cestou na základě dějových faktů a kvůli absenci akcentů to nebyla schopna dát dohromady. Nicméně, i přes všechny dobře míněné výtky byl oceněn námět i záměr.

Několikero sesbíraných postřehů, které opylovaly celou místnost:

1) Co bylo cílem hudební složky? Parodický žánr přebíjí příběh i myšlenku. U Sluncomraka by to problém být nemusel, je to jeho styl vyprávění, ale ostatní písně už může začít kdokoli a kdykoli a tím se takto nastavená struktura narušuje a rozbíjí.

2) Globálně je výtvarná složka líbivá, ale pouze co do dílčích aspektů. Nevyvážená změt prostředků a nesourodost stylů. Sluncomrak je poeticko-lyrický, tele je jak z komiksu, esteticky fajn-ptáci jdou zase nahodile přes kostým, který je pro herce navíc limitující.

3) Má-li jít o edukativní rámec, neměl by cyklus být roční a nikoliv denní?

4) Princip koloběhu je veskrze sympatický, ale děti to nemají šanci chytit. Je pro ně mnohem zajímavější vztah kytek. Vždy se zajímají o konkrétní vztahy.

5) Nebyl to ani muzikál, ani loutkárna, ani epická záležitost a ani to nebylo dostatečně didaktické. Bohužel to zůstává někde na půl cesty. Je potřeba vyčistit, co jde. Potenciál tu je.

Jiří Ondra v závěru dodal – a dalo by se to jistě brát zcela obecně, pro všechny inscenace – že je nutné převzít zodpovědnost za to, co dětem sdělujeme a jakými prostředky to děláme. Čím je formujeme. Je potřeba dětského diváka brát jako partnera, nepodceňovat ho.

Lukáš Křížek

Co a jak?

To jsou dvě otázky, které si musí položit každý, kdo se pokusí vytvořit divadelní inscenaci. Položila si je nepochybně i režisérka Vendula Melíšková, která s Divadlem Máj nazkoušela autorskou pohádku Sluncomrak. Na první z otázek odpověď nepochybně našla, dokonce neotřelou a přínosnou. Na druhou si spolu se souborem bohužel neodpověděla nejlépe.

Divadlo Máj si dalo za úkol pohádkovou formou převyprávět jak funguje koloběh života v přírodě. Ze semínka (zde bobule) zasazeného v pohnuté půdě za asistence slunce a deště vyrostou rostliny, včelka opyluje jejich květy, to dá vzniknout plodům a tím pádem pak dalšímu osivu, které ptáci mohou odnést, aby to posléze mělo za následek růst dalších rostlin někde jinde.

Ukázat toto na divadle adekvátní věkové skupině je nápad originální a chvályhodný. Ale Divadlo Máj při jeho realizaci bohužel zabloudilo ve směsici použitých nesourodých divadelních prostředků a stylů. Výrazným problémem je nejasně nastartovaný začátek zmíněného koloběhu. První, co vidíme, je průlet včelky, následuje komické telátko, které sežere „něco“ fialového, z čeho se mu neudělá úplně dobře, což má za následek fialový průjem. Dále vidíme dva ptáky řešící laktózu – a jen jakoby mimochodem i nějaké bobule. Pak začnou růst květiny. Přestože jsme toho viděli už dost, přírodní koloběh de-facto naexponován stále není, protože nic není s ničím pořádně propojeno, a kde se vzaly bobule a že jsou to vlastně semínka, ze kterých vyrostou ony rostliny, vnímá divák přinejlepším okrajově, pokud vůbec.

Následuje pasáž ze života rostlin, o tom jak vykvetou, jsou opylovány a „narodí“ se jim bobule. Teprve zde se koloběh začne nějak rýsovat, což už je ale

pozdě. Nepomůže ani fakt, že tím to nejhezčí končí, protože bobule ukradnou ptáci, truchlící květiny zestárnou a odumrou. Jejich „mrtvolky“ přijdou opět vhod telátku a vše se může opakovat. Jenže pokud si základní informaci o koloběhu v přírodě sami nedosadíme (protože jsme dost staří na to, abychom ji znali), žádný cyklus nevidíme. Vidíme sled více či méně komických a více či méně vynalézavých epizod ze života různých bytostí – to vše bohatě špičkováno známými songy (více či méně populárními) rádoby vtipně pretextovanými a vybranými bez jakékoliv smysluplné čitelné koncepce. Úskalí je i v tom, že pokud chceme být didaktičtí, měli bychom to, co předáváme, předávat správně. Dává smysl použít místo semínek bobule? Je vhodné použít jen jednu znak dne a noci a nezapomínat se cykličností ročních období? Dětské divácké reakce napovídají, že odpověď je nejspíš ne a ne.

Scénografie a kostýmy sice nejsou vyloženě problémem inscenace a můžeme vidět i řadu hezkých dílčích výtvarných nápadů, ale i tuto složku poznamenala výrazná nesourodost. Sluncomrak je stylově úplně odjinud než komické telátko, a s těmi pak nekoresponduje řešení rostlin, ptáků a včelky. Důležité bobule jsou nevýrazné a je s nimi divadelně nakládáno poněkud bez nápadu, což se týká jak jejich vzniku, tak zásadního okamžiku zasazení do „půdy“.

Co říct na závěr? Původnímu nápadu a námětu nelze než zatleskat a fandit. Ale nad tím, JAK je realizován, by bylo vhodné se ještě zamyslet. Upozadit vše, co je jen zábava pro zábavu, vzdát se zbytečností, které neslouží tématu a prověřit nastartování celého přírodního koloběhu. Vyčistit, kde jsou informace nepřesné nebo zavádějící, a dát fokus na to, co je z hlediska koloběhu zásadní a podstatné. Ano, na to, že jde o hotovou inscenaci, je to docela dost práce. Ale takhle pěkné téma by za to stálo.

Kateřina Baranowska

Akčním filmům jsem se cíleně vyhýbal.

Rozhovor s režisérem Luděkem Horkým

Čím je blízký humor Tomáše Dianišky RADARU souboru Za oponou?

Humor souboru Za oponou, který vede Anička Poláková, a já do něj byl pohostinsky přizván k režii, je podobný humoru souboru, který vedu já, Hroběsa. Dianiška je nám sympatický a blízký tím, jak je sebeironický, bezprostřední, nebojí se trapnosti a přitom nesáhne k hloupému řešení. A také tím, jak rád a vášnivě koketuje s popkulturou včetně té nejpokleslejší. Vždycky to nějak vykloubí a překroutí tak, že to získá novou hodnotu.

Byl prostor během zkoušení mluvit o normalizaci víc do hloubky?

Byl. A byl to i jeden z důvodů výběru textu, protože je v něm hodně o čem mluvit. Je tam osobitý pohled na 70. léta v Československu. Je to fajn se současnými dvacátníky rozebírat postavy jako jsou Havel, Magor Jirous, pan profesor Patočka, a to nejen jako historické osobnosti, ale i jako postavy konkrétního příběhu, což jsou trochu jiné věci. Díky tomu jsme si mohli vyříkat i naše názory na moderní historii a její souvislosti. Nedělali jsme něco jako, že bychom se zkoušeli, kdo co zná a nezná. Myslím, že velkou část to obohatilo.

A ty sám jsi přišel na něco nového o normalizaci?

Já jsem byl v době Sametové revoluce patnáctiletý a mám na tu dobu hodně emocionálně silné vzpomínky. Nikdy jsem nezažil víc soudržnou spo-

lečnost a větší dobrodružství. Ale na druhou stranu jsme se až do maturity učili podle normalizačních učebnic a rodinná výchova u nás byla taková, že jsem věděl, v jakém žijeme státu a kdo jsou komunisti, ale naši mě zbytečně neunavovali podrobnostmi, abych náhodnou někde něco neplácal. Ti, co jsem s nimi měl teď čest zkoušet, to ale všechno už znají, protože se to už učili. Např. až během přípravy na inscenaci jsem se seznámil s flignami se svatbami. To se uspořádala fingovaná svatba, aby se mohl konat koncert alternativní hudby, protože na svatbách se kapely, které tam hrály, nelustrovaly.

Jsi fanoušek akčních filmů?

Ne, vůbec. Já je nesnáším a většinou jsem se jim cíleně vyhýbal. Humor té látky mě bavil a věděl jsem, že to bude velká bomba pro celý soubor, ale mým hlavním průvodcem světem všech těch citací byl zejména Filip Brouk, největší maniak a nerd pokud jde o akční film. Díky tomu, že jsem nepropadal kráse těch citátů, tak jsem dokázal přemýšlet o tom, jak ty situace udělat divadelně zajímavé.

Vendula Melišková

Dětské reflexe

Pavína Schejbalová s Lenkou Hulákovou vzaly za východisko právě onen věkový limit 12+, přičemž se svou skupinou dospěly k tomu, že jde o nevhodné určení. Nikoliv proto, že by se inscenace nutně nelíbila, ale převážně kvůli historii a kontextům, které takto staré–mladé děti nemusejí či nemohou znát. Rozhodně by to vyžadovalo následnou diskuzi, ale i tak by byla vhodná vyšší věková hranice. V rámci tohoto „skupinového experimentu nevhodné věkovky“ proběhla první asociační kolečka, v nichž zaznívalo například: komouši / komunismus / rudý kurvy / Luděk Horký / Havel / hodněkrát nevím / encyklopedie / mixér / vrah / pivo...

Dalším pokusem bylo stručně pojmenovat děj. Je to trochu dlouhý – zaznívalo hned zkraje. Youtubeři se dostali do minulosti, ale nevíme úplně proč, protože tam nechtěli a záminka byla jiná. Proč se tam dostala i Vendula, když neměla mixážní nápoj? Naštěstí všichni věděli, kdo to byl Havel. Tedy to, že byl prezident. Věděli také, že Brůna byl sériový vrah. Patočka? Vůbec nic. Během diskuze mládežníci kreslili Vendulčino tetování a jeho

Režisér Luděk Horký následně doplnil, že nálepka 12+ je spíše určení, do kdy je představení nevhodné, a nikoliv jako rámec cílové skupiny. Osobně by jinak navrhoval sedmý nebo osmý stupeň ZŠ a dále pak střední školy. Inscenace navíc nevznikala v ranku divadla pro děti a mládež, ale totožně s Dianíškou jako divadlo pro dospělé. Pozvání na Fimfárum soubor však s radostí přijal, s případným zacílením právě na poslední stupně ZŠ a SŠ. Zabrouzdalo se též k problematice výuky moderních dějin a vřele byl doporučen portál moderni-dejiny.cz.

Lukáš Křížek

Z diskuse o představení

Všechno už bylo mnohokrát řečeno i napsáno (Wintrův Rakovník, Divadelní piknik Most, Jiráskův Hronov) a sám velký příznivec inscenace Milan Schejbal o tom prý mluví už i doma. V Divadle pod Palmovkou se Dianíškův text uvádí po dospělé publikum a s větší výpravou. Zde na Fimfáru je proto záhodno využít primárně potenciálu reflexe mládeže, a to v rámci věkové skupiny 10–15 let.

Lukáš Křížek

proměnu – jak by to asi dopadlo. Skok v ději až na oživení Havla a razii s Magorem. Nic mezi tím.

Průběžně se v rámci dílčích–asociačních diskuzí vysvětlovaly veškeré události a pojmy, jako například: komunismus, disidenti, cenzura. Skvělou zprávou je, že se děti nebojí zeptat, ostatní je za to nesoudí, a naopak se jim snaží pomoci. Inscenace by podle skupiny asi mohla být i pro děti, ale muselo by se o tom s nimi cíleně mluvit. Současně je to ale hodně sprostý, chlastá se tam a lidi se tam vošmatávají. Všem se líbila česká dobová hudba. A když byla položena otázka, kam by se děti chtěly vrátit v minulosti, tak zazněl středověk (bez možnosti návratu!) anebo doba, kdy žili máma s tátou, když byli mladí. Na to konto se rozvinul krásný pedagogicko–lidský popud, ať se doma rodičů na věci a jejich životy ptají.

Chvíle, kdy se Chuck Norris stal svým otcem i synem?

Divadlo Radar / Za oponou se na přehlídce divadla pro děti a mládež představilo s inscenací hry současného komediografa Tomáše Dianišky Encyklopedie akčního filmu.

Jak v textu, tak v umně pojatém jevištním zpracování se zde spojují dva světy – vznik protirežimní Charty 77 v totalitním Československu a svět akčních filmů od 80. let až po současnost. Bláznivé? Určitě! Veselé? Nadmíru!

To, jak příběh – v němž se dva současní youtubeři a sestra jednoho z nich přesunou v čase (a zároveň se promění ve skutečné akční hrdiny Laru Croft a Chucka Norrise) – pracuje s klišé a stereotypy obou naprosto nekompatibilních světů, je ukázkové. Výsledek způsobuje bolest bránice i slzy smíchu. A nejen klišé běčkových akčních filmů, ale i klišé v našem vnímání disentu se tu odhalují skrze postavy Václava Havla či Ivana „Magora“ Jirouse.

Klišé, s nimiž pracuje Dianiška v textu, dokáže inscenační tým zdařilou režii a poctivou hereckou akcí násobit, ztuhnout a vypíchnout. Už tak „ujetý“ Dianiškův nekorektní humor je zde povýšen správně použitými inscenačními prvky. Zdá se, že herci přesně vědí, jaká je jejich úloha a jaký je cíl jejich jevištní cesty. Tu cestu si jasně vytyčil i režisér Luděk Horký se spolupracovnicí Annou Polákovou – a drží se jí. A to i přes přemíru vulgarismů nikoli lacině, ale s rozmyslem a na úrovni. Což rozhodně není samozřejmé.

Navíc se Divadlo Radar nebojí přinést svůj vlastní vklad, kterým – krom osobností tvůrců hereckých, režijních i dramaturgických – je povýšení hudební složky do vrcholně inscenační, situační, děj komentující a důležitá fakta sdělující součásti inscenace. Dvojice zpěvačky a zpěváka dokonce strhává takovou pozornost, že je někdy těžké se vrátit zpět

mezi akční hrdiny a bezradné disidenty na jevišti. Ano, tak dobří oba jsou.

Kus opravdu dobré divadelní práce, který Radar v inscenaci zanechal a na jeviště přenesl, zaslouží velký kredit.

Protože jsme ale na přehlídce divadla pro děti a mládež, je otázkou, jakou věkovou adresu inscenace má.

Po mém soudu to nejsou děti od 12 let, ale spíše mládež od 15 let výše a možná ještě o kousek starší. A nejde jen o výrazové prostředky předlohy i samotné inscenace – tedy o vulgarismy, kterými je hra protkána. Jde především o historický exkurz, na který nás Radar / Za oponou bere. Nemyslím si, že mezi dvanácti až čtrnáctiletými je mnoho těch, kterým atmosféra totalitního režimu něco řekne. Až s rostoucím věkem může Encyklopedie oslovovat více a více diváků.

I divácká adresa 15+ ovšem téměř předpokládá, že učitelé, rodiče či prarodiče budou ochotni se po představení o době před čtyřiceti až padesáti lety v Československu s dětmi a dospívajícími bavit, odpovídat na všetečné otázky a možná se i vydat na tenký led dotazů: „Cos tehdy dělal, dědo (babičko, mámo, táto)?“

Pokud k tomu někdo z dospělé generace ochotný bude, pak je inscenace Encyklopedie akčního filmu v podání Divadla Radar skvělou divadelní pomůckou, od které vůbec není špatné se odrazit. Je to inscenace určená – krom dospělých – i pro mládež, pro kterou přímo adresované tituly v profesionálním i amatérském divadelním provozu zoufale chybějí. I v tom je cennost radarovské práce na Encyklopedii.

Martin Rumler

Pár stejných montérek a pár kusů kartonu může udělat velkou parádu.

Rozhovor s hercem Tomášem Podrazilem

Jaké jsou dnešní děti jako diváci? Co je baví?

Záleží, s čím to chceme srovnávat. Myslím si, že oproti generacím třeba mých rodičů dnešní děti tolik nevydrží u mluveného slova. Mají raději větší tempo, častější střihy, víc akce a rychlejší změny. A možná je pro ně i zajímavější vizuální stránka než ta narativní.

Koho vlastně napadlo vyjet mezi diváky jen s několika kartonovými krabicemi?

Nevím úplně přesně, koho to napadlo jako prvního, ale byli jsme dost limitovaní rozpočtem. Neměli jsme moc peněz, asi pět tisíc korun, takže jsme museli přemýšlet, jak se s tím poprat. A došli jsme k tomu, že právě karton může být skvělým řešením. Na scénografii se dá tímto způsobem ušetřit poměrně dost. Když se s tím pracuje zodpovědně a promyšleně, může pár stejných montérek a pár kusů kartonu udělat velkou parádu.

A když takhle připravujete a zkoušíte inscenaci, máte na začátku nějaký konkrétní cíl?

Tahle inscenace vznikla poměrně brzy po událostech v kladenském divadle Lampion. Odtud kvůli cenzurním zásahům ze strany radnice většina z nás odešla. Vlastně odešlo asi devadesát procent souboru plus další zaměstnanci divadla. A tohle představení tak trochu vzniklo z přetlaku, z potřeby se s tím nějak

vyrovnat. V Lampionu nám vyčítali, že neděláme ty „klasické“ pohádky. A tak jsme si řekli, že Hloupý Honza je vlastně velký, známý titul – tak proč ne. Ale jak přesně se to bude dál ubírat, to už byla práce režisérky a dramaturgyně Terezy Karpianus, která představení konzultovala s Honzou Vejražkou. Řešili jsme mimo jiné, jak naložit s postavou draka. Ten pro nás symbolizoval zlo, ale i obecně téma dobra a zla, nálepkování, to, jak snadno se na člověka nalepí nějaká nálepka, třeba už ve školce od paní učitelky, a jak těžké je se jí pak zbavit. To se do té inscenace silně propadlo. A pokud jde o samotného draka, tam byla otázka, jestli ho máme porazit, zničit, nechat zemřít, nebo spíš polepšit. My jsme se rozhodli pro tu cestu polepšení.

Co je pro vás jako divadelníky vlastně zajímavé na tak klasickém příběhu, jako je Hloupý Honza? Udělat ho jinak?

Myslím, že pro nás je zásadní, aby to bavilo i nás samotné, nejen diváky. A hlavně si uvědomujeme, že do divadla nechodí jen děti, ale i rodiče. Takže by to mělo být zábavné pro obě generace, aby z toho měli rodiče i děti společný zážitek. Zároveň nás to musí bavit, musí tam být určitý přetlak, potřeba tvořit. Takže v tom hraje roli i hravost, chuť si hrát, objevovat, zkoušet věci, které nám přijdou vtipné. A doufáme, že přijdou vtipné i dětem a dospělým.

Co máte v plánu dál? Co čeká vaše nové divadlo?

Máme podané žádosti o granty na městských úřadech v Praze a budeme žádat i další. Uvidíme, jak to dopadne. Každopádně by se teď měla připravovat pirátská pohádka s režisérem Jiřím Jelínkem – to je ta první věc, která nás čeká. Pak se uvidí. Máme už naplánovanou dramaturgickou sezónu, ale samozřejmě hodně záleží i na financích. A do budoucna bychom se rádi etablovali mezi kamennými divadly – ideálně pražskými nebo středočeskými. Kdyby se nám podařilo získat vlastní dům, bylo by to skvělé, ale víme, že to je otázka několika let.

Takže zatím budete kočovné, potulné divadlo?

Přesně tak – kočovné, ale snad s dobrými přáteli a spřátelenými spolky na té cestě.

Martin Rumler

Dětské reflexe

Mladší skupina (6–9 let)

Děti nabitě energií a s pozitivní náladou.

Videohra byla skvělá.

Málem jsem ohluchla.

Nejzáživnější situace: videohra, kterou děti dokázaly celou převyprávět až do detailů. Velká dračí tlama, vítr, Honza létá proti drakovi.

Děti měly problém s tím, že reportér byl sežrán – nepostřehly, kdy se to stalo, a nepochopily celý tento motiv.

Další hezké situace: plavba Honzy v moři, vyřezání Honzy z kartonu.

Děti dokázaly detailně popsat úvodní situaci a zavedly Tondovi, že prošel detektorem geniality.

„Honza je nejchytřejší ze třídy, hloupá je paní učitelka.“

Drak byl trouba a zlý byl tím, že zakazoval hraní, tleskání a skákání.

Herci měli radost – a tu radost přenesli i na mě.

Děti by chtěly ještě více interakce.

Starší skupina (10–15 let)

Děti chtěly něco vyrábět hned po příchodu na povídání o představení.

Nepotřebovaly si povídat o příběhu.

„Honza je chytrý, výjimečný, hodný. Je hloupej, ale ne blbej.“

Nebyla to jen pohádka pro děti – dělo se tam toho hodně.

Zapojení diváků bylo skvělé. Pro děti to bylo zásadní – a skvělé bylo i to, že kdo se nechtěl zapojit, nemusel.

Líbila se jim scénografie: ze čtyř kartonů udělali úplně všechno. „Kolik to stojí? Asi málo, asi nemají peníze.“

Téma svobody – nemůžeme se ve škole vždycky ozvat. Poznaly v učitelce ty své, ale nechtěly o tom mluvit.

„To nejsou profíci, nemají světla.“

„Co jsme viděli? Parodii na divadelní klišé.“

Herci to dělají rádi a předávají to dál.

Jak by se mohlo divadlo jmenovat: Pohádka z krabice, Karton vládne světem, Krabicová fantazie.

„Je to pro děti od 5 do 12 let – a pak zase od 40 let dál.“

Byli sehraaní a synchronizovaní.

Martin Rumler

Z diskuse o představení

Na klasické pohádce se dá dobře vyložit například arogance moci.

Klasické pohádky jsou klasické proto, že v každé době dokážou představit archetypy.

Je to důkaz, že současné divadlo pro děti může řešit velké problémy pohledem dětí. Divadlo může být chytré a může s dětmi jednat jako s rovnocennými partnery.

Je skvělé, že tu inspirativní představení jsou. Mohou herecky inspirovat radostí ze hry a energií, která se přenáší do hlediště. U takové věci chceme energii, tempo a zkratku – a tady to všechno bylo vidět a inspiruje to.

Vidět takové představení je stejně důležité pro amatéry, jako ho tady hrát. Jak jinak dávat podněty amatérům než právě touto cestou?

Cítil jsem naprostou šíři, ze které si každý z nás něco vezme. Každý dostane proud energie a divadelního zážitku.

Skvělá byla i divácká svoboda – možnost se nekontrolovat a pustit ven svoje dětské já.

Martin Rumler

ŠKVRŽ!, aneb Roadboxie chytrýho Honzy.

Divadlo MáMe doručilo na první ročník krumlovského Fimfára svou ultimátní čtyřicetiminutovku Hloupý Honza není blbý s věkovkou 5+ a zaslouženou nálepku: inspirativní. Kdo byl a viděl, neprohloupil!

Čtyři doručovatelé nebo kurýři nebo klidně stěhováci (záleží, na co si zrovna chcete hrát) donášejí krabice bez adres. Z nich se následně vyklube vynalézavě dobrodružná roadmovie (chytrý Honza s vlastní hlavou by možná řekl: roadboxie) na divadle, aneb: pěšky, autem, vlakem, koněm, přes moře, arkádou a vůbec tak jako letem tímhle hravým světem. To, že by krabice (využívané pro všechno možné i nemožné, znakem i náznakem) mohly evokovat fimfárovské principy je jen neplánovaná třešnička na dortu. Znáte to, ne? Taková ta krabice, jak má z jedné strany část kovárny a z druhé to druhý, ze třetí to třetí a ze čtvrté ten zbytek a když to skládáte, tak si vlastně už hrajete. A když to poskládáte, tak taky. No, tak tady v inscenaci je to vlastně stejný. Skládej si a hrej! Ochromeni tím, že možnosti krabic ještě pořád nevymřely a že dobré divadlo uděláš i za málo peněz, necháváme se strhnout suverénní energií všech protagonistů. Čtveřice zmákně všechno, co si zamane a zahraje: reportáže / rap, co hledá východisko / zrození Herkulese – pardon! – chytrého Honzy a spoustu dalšího. A navíc tenhle Honza dělá věci podle sebe a souboj s drakem mu přijde jako úplnej nesmysl. Má totiž lepší věci na práci, jako třeba: hrát si.

V jednoduché, a přesto účinně sofistikované parafrázi nám kartoňácký hračičkově z MáMe předkládají jednoho Honzu a jednoho Draka, tentokrát ale z jiného úhlu krabice. Nebát se být za hlupáka je jedna věc, ale druhá je se postavit tomu, když vám někdo něco nesmyslně zakazuje a ještě u toho rozsévá hrůzovládu jenom proto, že on sám to nikdy nezkusil nebo nezažil. Nebo protože je prostě jen zabeďněnej? Tohle Honza hravě zmákně a všechno nakonec dobře dopadne. Inscenace je výbornou ukázkou toho, jak pracovat s dětským publikem a jak pro něho hrát. A přitom stačí začít u obyčejného příběhu a čím více krabic MáMe, tím více motivů, metafor, aluzí a důležitých poselství můžeme vrstvit. Stačí mít nápad a nebát se ho použít. A taky vědět, co je správné. A tady se to ví moc dobře.

Divadlo MáMe se svou debutovou inscenací – kromě vlastních divadelních kvalit – dokazuje, jak moc je inspirativní program na přehlídkách tohoto typu důležitý. Nakolik může obohacovat tvůrce i celé soubory, kultivovat diváky a ještě nás všechny dohromady pohltit natolik, že už není jasné, kdo je dítě a kdo dospělý. Důležité je ale jedno: hrát si chceme všichni. Velké díky souboru i fimfárovské dramaturgii za to!

Lukáš Křížek

**Jak jste vnímal práci své maminky jako dítě? Vza-
la vás někdy „pracovně“ do divadla?**

Vnímáte, že měla Alena jiný styl než její otec Josef?

A group of people are seated in a circle in a library, clapping and smiling. In the background, there are white bookshelves filled with books and a staircase. The scene is captured in a photograph with a red border.

V čem konkrétně spočívá vaše práce na odkazu po dědečkovi Josefovi a mamince Aleně?

Vystudoval jsem právnickou fakultu, takže po smrti otce jsem převzal autorskou právní rovinu dědictví po nich. Dnes už v tom z velké části pokračují i moji synové. Kromě autorských práv se snažíme ovlivňovat např. co kdy a kde o Josefovi a Aleně vyjde nebo uspořádá. Letos se chystá k výročí stého narození Aleny znovuvydání její Abecedy ABCD a výstava v Přerově a příští rok v Praze. Občas, i když bohužel málo, se účastníme besed. Této v Krumlově při příležitosti Fimfára si tedy velmi vážíme.

Lada. Jestli na to, jestli to dělala ze své vůle, jsem se nikdy nezeptal. Na plno věcí se člověk chce rodičů zeptat, až když už jsou dávno mrtví...

Jsou nějaká témata, ve kterých se Alena od Josefa odlišovala?

Nejvíce v tématu staré Prahy, kterou kreslila hodně. Josef až na výjimky Prahu nekreslil, ačkoliv v ní bydlel od roku cca 1905 až do své smrti. Nepamatuji si sice, že by maminka malovala v plenéru, ale nejspíš si v ulicích dělala skici nebo fotografie, protože se podle jejích obrázků dají dodnes ty ulice přesně identifikovat.

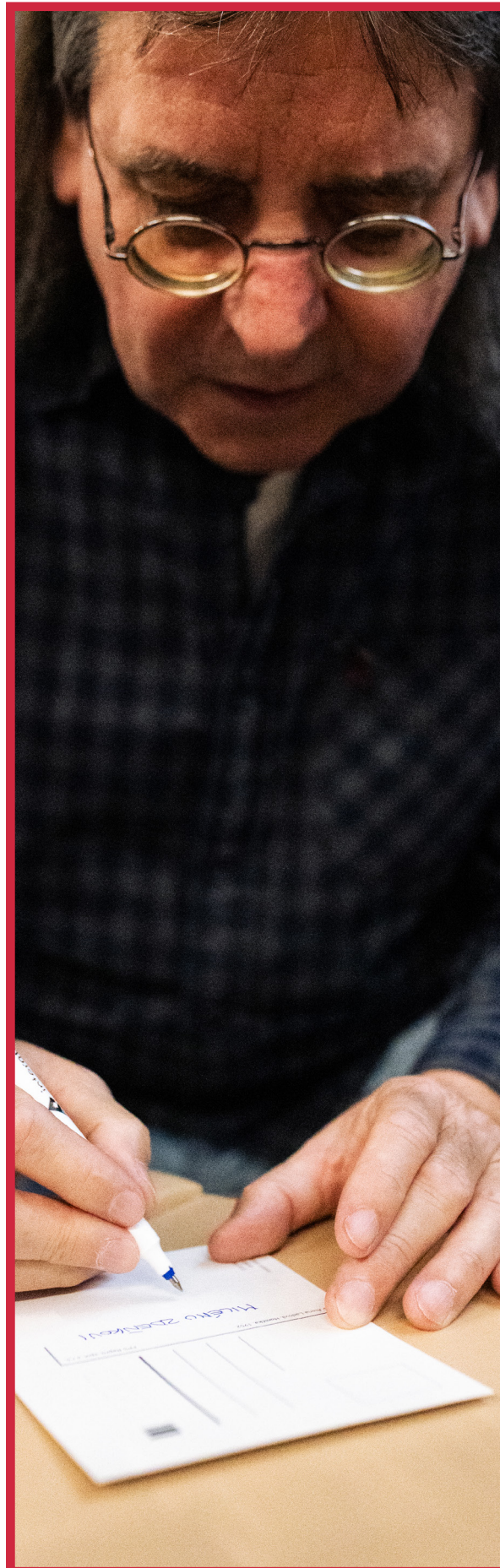
**Narážel jste někdy negativně na to, že se jmenuje-
te jako svůj děda?**

Ani ne. Rozhodně ne negativně. Jen se mě posledních šedesát let ptají, jestli umím kreslit... Na zá-

OBRAZEM

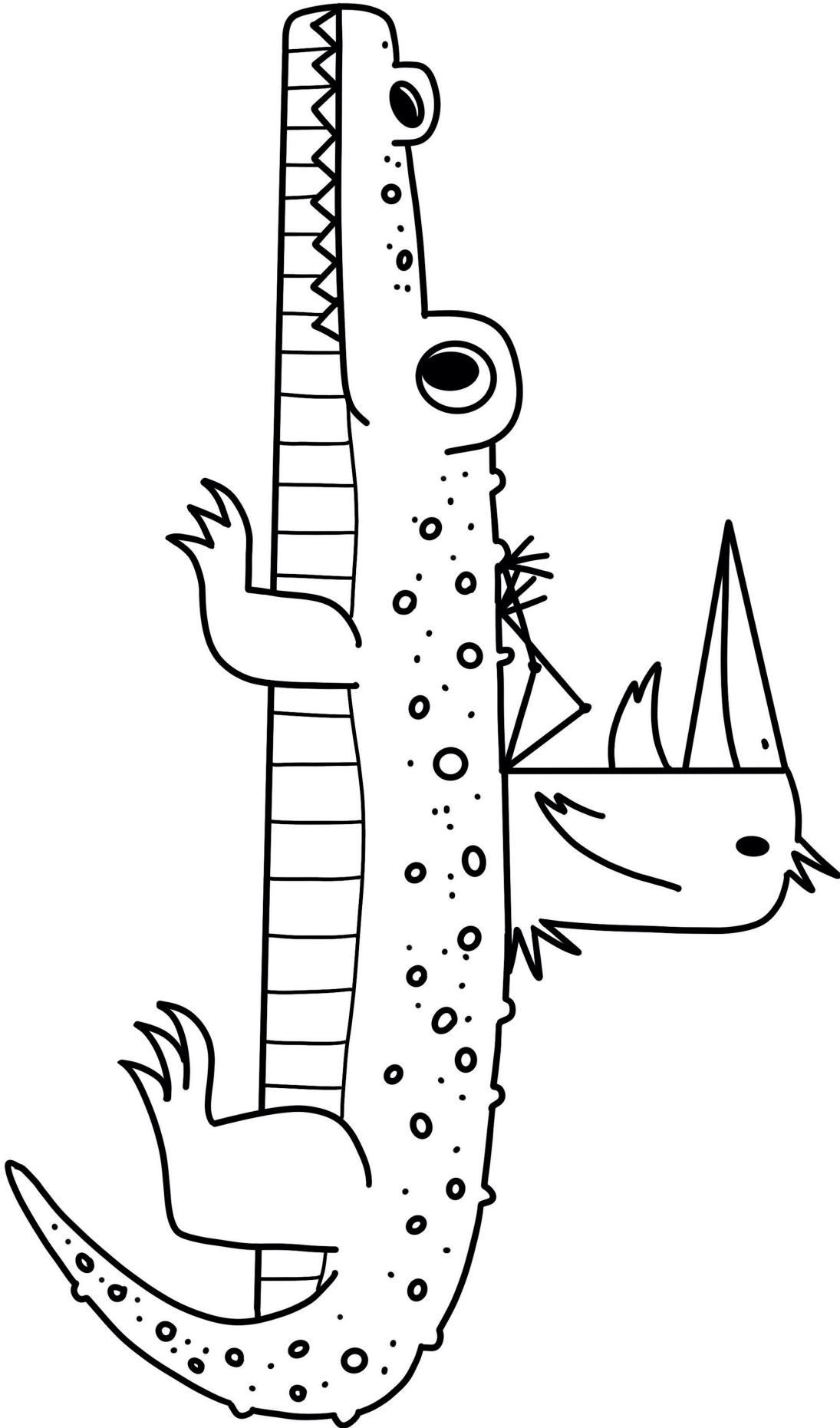
Zákulisí i předkulisí Divadelního Fimfára Český Krumlov

OBRAZEM

Zákulisí i předkulisí Divadelního Fimfára Český Krumlov

Kafe Forbína.

Denní menu 8. 11.

1. Vepřový guláš s hous.knedlíkem 205,-
2. Masová směs s rýží / bramboráčky 205,-
3. Tagliatele s kuřecím masem a sýr.omáčkou 175,-
4. Čočka nakyselo s klobásou a okurkou 185,-
5. Smažená sýr s hranolkami a tatarkou 195,-
6. Kuřecí stripsy s hranolkami a dipem 198,-
7. Kuřecí quesadella 195,-
8. Grilovaný hermelín, brusinky, salátek a bagetka 169,-
9. Grilovaná klobása s hořčicí a křenem, pečivo 169,-
10. Polévka dle denní nabídky 80,-
11. Nakládáný hermelín s chlebem 89,-
12. Škvarková pomazánka s cibulí a chlebem 125,-
13. Játrová paštika s brusinkou a pečivem 150,-
14. Topinka s masovou směsí 159,-
15. Palačinky s nutelou a šlehačkou 149,-

Zakoupením zpravodaje podpoříte veterány. Celý výtěžek jde na sbírku ke Dni válečných veteránů.

PROGRAM.

SOBOTA 8. LISTOPADU 2025

10.00–10.30, Městské divadlo
Divadelní soubor Včil a tu, Hlučín /
Příběh jednoho trička (10+)

11.00–11.55, Myšák Prokyšák – Městská knihovna
DS Thespis, Teplice / **Příběhy z jednoho pokoje** (12+)

11.00–11.40, Velryba – Regionální muzeum
Tomáš Podrazil & Studio Damúza /
Fimfárum (5+)
13.30–14.30, Městské divadlo
Geisslers Hofcomoeianten / **Rezavá Anna aneb Zač je toho kost!** (12+)

13.30–14.10, Velryba – Regionální muzeum
Tomáš Podrazil & Studio Damúza /
Fimfárum (5+)

15.15–15.55, Velryba – Regionální muzeum
Tomáš Podrazil & Studio Damúza /
Fimfárum (5+)

15.30–16.30, Městské divadlo
Geisslers Hofcomoeianten / **Rezavá Anna aneb Zač je toho kost!** (12+)

16.15–17.10, Myšák Prokyšák – Městská knihovna
DS Thespis, Teplice / **Příběhy z jednoho pokoje** (12+)

19.00–20.15, Městské divadlo
KOPR 2018 / **Škola základ života** (12+)

20.30–22.30, zkušebna Městského divadla
Diskuse (*Příběh jednoho trička, Příběhy z jednoho pokoje*)

22.30–23.30, zkušebna Městského divadla
Diskusní fórum (*Rezavá Anna*)

Národní institut pro kulturu

Zpravodaj přehlídky divadla pro děti a mládež Divadelní Fimfárum. Z pověření a za finančního přispění Ministerstva kultury pořádá Národní institut pro kulturu, útvar ARTAMA ve spolupráci s městem Český Krumlov a Městským divadlem Český Krumlov.
Redakce: Martin Rumler (šéfredaktor), Vendula Melíšková, Lukáš Křížek. Foto: Milan Strotzer, Markéta Šedivá. Zlom: David Slížek.